

**STILURI DE COMUNICARE IDENTIFICATE ÎN TEXTELE UNOR
DOCUMENTE DIN DOSARELE SECURITĂȚII**
*Styles of Communication Identified in the Texts of Some Documents from the
Archives of Romanian Communist Securitate*

Mihai Ardelean¹, Gabriela Buicu², Cosmin Popa³

**1 - Medic primar psihiatru, Doctor în Științe medicale, Centrul de Sănătate Mintală
Târgu-Mureș**

**2 - Asistent universitar psihiatru, Univesitatea de Medicină și Farmacie, Centrul de
Sănătate Mintală Târgu-Mureș**

**3 - Psiholog clinician, doctorand Universitatea de Medicină și Farmacie, Centrul de
Sănătate Mintală Târgu-Mureș**

Abstract

Crime of opinion or guilt to think about the communist regime was a trigger for a complex language and behavior from employees trained to neutralize a leader's justified fear.

Purpose: Analysis of the communication styles identified in several texts of the archives Security files.

Results: The language used is dominated by verbs and has a direct, voluntarist character, likely authoritarian military reports, in which the orders are transmitted from the superior to the inferior or someone responds about the entrusted tasks.

Conclusions: communication style imposed by a superior power, through people that hold and exercise this power (term much loved by any political system), on the other hand it determines the communication styles of individuals controlled by it. This effect is stronger when personal freedom limits are established and controlled by a device type Security police.

Keywords: communication styles, communist regim, Security archives

Multe din torturile Securității își păstrează, cu insolență, anonimatul. În schimb, avem în arhive peste 15 kilometri de dosare, cu date și informații despre o bună parte din populația României, din perspectiva doctrinei politice care i-a fost impusă, în perioada Războiului Rece. Documentele nu au voce, din ele nu răzbate teama instaurată în mintea a milioane de oameni. Fără să scoată vreun sunet, filele dosarelor sunt copleșite de acele înșirui de cuvinte prin care se comunica cu Securitatea, despre Securitate și îndeosebi în interiorul Securității, organizație instituționalizată asemănătoare unui Moloh, așa după cum distrugerea programată a unor ființe omenești are în denominația simbolică actuală diferite reprezentări biblice unanim acceptate.

Putem caracteriza stilul de comunicare al unei persoane, al unor instituții, și chiar al unor grupuri sociale (comunități), dacă ne referim la indivizi atât separat, cât și ca la o majoritate, care comunică în același fel, prin specificul tipologizant atribuit conduitelor acestora, în schimburile interpersonale de conținuturi semnificante.

Un stil de comunicare este dependent de gândire și de limbajele disponibile unei persoane în conexiune interrelațională cu altele. Pentru descrierea și categorisirea stilurilor de comunicare calificativele de bun sau rău par inutile, mai adecvate părănd evaluări, precum cele de stiluri distorsionate, corupte, defectuoase etc. Relativitatea conceptului de stil ne permite extrapolarea discutării stilurilor de comunicare de la indivizii concreți la abstracțiunile uzitate în scopul unei departajări sociale: cei de la putere (puternicii zilei, putere

politică) și supuși (mase, gloată). Cu toate că, mai ușor se admite o comunicare stilizată dinspre putere spre gloată, decât invers. Și atunci, stilul de comunicare impus de o putere prin cei care o dețin și o exercită (termen mult îndrăgit de orice sistem politic) determină în mod secundar stilurile de comunicare ale indivizilor controlați de aceasta, cu atât mai pregnant dacă limitele libertății personale sunt stabilite și controlate de un aparat polițienesc tip Securitate.

Delictul de opinie sau vina de a gândi depre regimul comunist declanșa un anumit complex de limbaje și comportamente din partea angajaților aparatului de supraveghere instruiți să neutralizeze teama justificată a conducătorilor.

În limbajul oficial, virtuțile aparțineau numai comunismului. Informațiile despre viața publică și societate din mass-media relevau într-un mod forțat pozitiv tot ceea ce avea tangență cu lumea comunistă, răul aparținând tuturor celor considerați dușmanii acestuia, după lozincă „cine nu este cu noi este împotriva noastră”. Ceea ce s-ar fi putut opune binelui declarativ din interiorul societății comuniste și ceea ce nu se potrivea ingineriilor sociale planificate se derula și se comenta în secret în paginile redactate și mânuite de lucrătorii Securității.

Rolul Securității era să mențină regimul comunist și să-i aservească întreaga societate, dejucarea comploturilor reale sau imaginare fiind scopul primordial asumat de aceasta, în numele luptei de clasă de a cărei victorie depindea fericirea universală. În mostrele de limbaj securist, din dosarele arhivate la CNSAS, regăsim în subsidiar injoncțiunea de a crede sau de a face credibilă tendința de a complota a indivizilor. Limbajul securist contrasta fundamental cu limbajul oficial prin care partidul se adresa maselor. În ansamblu, limbajul securist se afirma ca un limbaj de război împotriva oricui nu era „pe linie”, așa cum era ea stabilită și mereu restabilită de Partid. Limbajul securist înrudit cu limbajul de lemn al propagandei comuniste prețuia cuvintele în litera și spiritul tezelor marxism-leninismului, subînțelegându-se că reușita discursului politic referitor la lupta de clasă, și în consecință la lupta dintre sisteme, într-un cuvânt pentru putere, depinde de „munca ideologică”, numită și „lămurirea” maselor. De fapt, grefarea unor limbaje manipulatorii pe un mental colectiv.

La baza analizei stilurilor (modurilor) de comunicare din cadrul Securității a stat limbajul a numeroase texte, unele redactate, altele colectate și sistematizate de către lucrători coordonatori ai rețelei informative a Securității, studiate în arhivele CNSAS, în câteva dosare: Dosar I.2837/1, Dosar I.2837/2., Dosar I. 050543/1, Dosar I. 85137/3.

Având menirea de a-și secretiza toate demersurile și modalitățile de funcționare, comunicarea „organelor de Securitate” deschisă spre cei din interiorul și din afara instituției se desfășura pe paliere diferite și în limbaje adaptate *sui-generis*:

- limbajul angajaților Securității între ei, atât oficial cât și în nume personal;
- limbajul angajaților, în numele resorturilor unde activau, folosit pentru comunicarea între diferitele secții sau departamente;
- limbajul rapoartelor adresate oficialităților (funcționarii Partidului și ai administrației) și al solicitărilor de colaborare din partea altor instituții;
- limbajul anchetatorilor în timpul interogatoriilor;
- limbajul conspirativ cu informatorii;
- limbajul mimico-gestual al cadrelor Securității în prezența celor care le cunoșteau afilierea, expresie a comunicării non-verbale a puterii pe care o reprezentau și a cărei sferă de

dominație și-o asumau; gesturile și pozițiile corporale fiind determinante pentru întărirea stimei de sine și impunerea părerilor expandate despre propria persoană;

-limbajul colocvial al cadrelor Securității

Enumerarea limbajelor denumite anterior nu este exhaustivă, fiind doar o trecere în revistă a câtorva modalități de comunicare, în încercarea de a descrie stilurile de comunicare adiacente limbajelor păstrate în documente. Cunoașterea comunicării din niște înscrisuri este limitată de pasivitatea relatărilor oferite în singura variantă posibilă, aceea a documentelor.

Limbajul rapoartelor adresate oficialităților (funcționarii Partidului și ai administrației) și al solicitărilor de colaborare din partea altor instituții

Formele de comunicare între ofițerii Securității, așa cum se prezintă în dosarele pe care le-au alcătuit, poartă titlurile de „notă”, „notă informativă”, „notă de analiză”, „notă de stadiu” „raport”, „raport cu propuneri”, „raport informativ” și „referat”. În afară de acestea, în dosare mai există și formulare tipizate precum: „hotărâre de trecere în evidență”, „cerere de verificare la cartoteca”, „nota cartotecii generale operative și de informații”, „nota lucrătorului operativ care a verificat”.

Limbajul folosit este dominat de verbe și are un caracter voluntarist, autoritar sau directiv asemănător rapoartelor militare, în care se transmit comenzi de la gradul superior la cel inferior sau se răspunde de executarea misiunilor încredințate. Expresiile, de acest fel, demonstrează afirmarea repetată a unor ordine și solicitarea unei supunerii care își pierde semnificația, fiind de atâtea ori repetată: „revenim la ordinul nostru”, „revenim pentru ultima dată la ordinul nostru”, „urmează să fie luate unele măsuri operative”, „la ordinul dvs. verbal, înaintăm alăturat”, „la ordinul dvs. nr...vă raportăm”. **Stilul de comunicare directiv și poruncitor** se dovedește a fi **deliberat manipulativ**.

Ofițerii caută să impună, prin ordinele transmise, un ritm de accelerare a executării și un mod de îndeplinire până la detaliu. Felul în care se repetă ordinele arată cum informațiile obținute nu aduc elemente noi, din cauză că adesea acestea nici nu existau: „identificați și verificați de urgență dacă corespunde” , „dispuneți măsuri ca în termen de 3 zile de la primirea prezentului ordin să ni se raporteze cele ordonate”, „atenție la investigații”, „se impune intensificarea controlului informațiilor”.

Stilul de comunicare adoptat de membrii activi ai Securității nu este univoc, nu este numai formal, poate deveni și **neglijent**. Cu toate referirile permanente la atenție și la necesitatea cunoașterii „obiectivului”, greșeli grosolane apar prin citirea superficială a materialelor redactate anterior.

Odată săvârșite, ele persistă și sunt repetate de ofițerii ce caută, doar aparent, să-și mai mențină interesul pentru rezolvarea cazurilor încredințate de către alți ofițeri din eșaloanele superioare. Astfel, localitatea în care s-a născut „obiectivul” căruia i se deschide dosar printr-o „hotărâre de trecere în evidență”, este localitatea „Dumbrava” din „reg. Crișana”, în actul inițial de urmărire, din „31 ianuarie 1962”.² În al treilea document, întocmit în „16.08.1967”, din același dosar, locul nașterii este transcris greșit „Duhova”.³ În raportul din „1. II. 1984”, din volumul al II-lea, cu ocazia deschiderii unui nou „Dosar de urmărire informativă nr. 1232

² Arhivele C.N.S.A.S. *Fond I2837, Dosar de urmarire informativa, nr.1232, vol.I, f., 1*

³ *Ibidem*, fila 3

privind pe «Istoricul» (nume conspirativ)”, este preluată greșeala transcrierii localității Duhova în loc de Dumbrava. De data aceasta, un alt ofițer aflat la datorie, suspicios față de orice alogen, plasează cu de la sine putere „Duhova” în „U.R.S.S.”.⁴

În limbajul scris, ofițerii apelau adesea la exprimări voluntariste pentru a-și masca lipsa de eficiență. **Stilul de comunicare**, puternic **ideologizat**, devenea, în astfel de ocazii, **voluntarist**. Angajații Securității împrumutau câte ceva și din stilul pretențios, plin de emfază al activiștilor de partid „dăruiți cauzei”. Maniera patetică în prezentarea activităților de rutină, considerate trudnice, era de asemenea un posibil **stil de autoprezentare eroic**.

Stratagemele și formulările verbale și le însușeau în practica de zi cu zi, dar și în timpul programului de pregătire ideologică la universitățile serale de partid. Acolo, învățătura de bază era deprinderea **stilului de comunicare șablonard**, folosit de propaganda comunistă. După toate acestea, angajații Securității își împănau textele cu exprimări care să le dovedească superiorilor devotamentul și eficiența scontată în întocmirea actelor de serviciu. Poate și din cauză că activitatea din birouri trebuia să pară o muncă productivă și grea, asemănătoare muncii fizice, atribuită, la modul ideal, numai membrilor clasei muncitoare. Astfel de exemple ale unui limbaj patetic și ideologizat le regăsim în clișeele verbale întrebuițate de ofițerii de Securitate: „materialul va fi exploatat la analiză-sinteză...”, „informația se exploatează la mapa...”, „nota se exploatează la problema legionari”, „obținerea unor date ce pot fi exploatate”, „pentru exploatare în cazul E-Epigramistul”. Diferitele forme ale conjugării verbului a exploata deveniseră în limbajul ofițerului de securitate automatisme verbale menite să evoce o acțiune dificilă, chinuită, în urma căreia urma să se întâmple ceva pozitiv. Însă, în substratul automatismului de a mima o muncă trudnică se ascundea și un fel de îndemn la a-și mai trage sufletul în strângerea de informații, pe hârtie. Plusprodusul exploatării înșiruit, îndosariat, trebuia servit mai departe, - dacă ținem cont de teoria lui Marx -, noilor proprietari. Ce fel de proprietari? De destine umane.

O analiză a textelor din dosarele de urmărire, luate în studiu, poate demonstra modul înșelător, deghizat în care erau relatate faptele. Alcătuirea artificială a frazelor era determinată de intenția de a ajusta realitatea, în așa fel, încât aceasta să se conformeze reușitei prognozate în acțiunile organelor de Securitate.

Orice „urmărire informativă” trebuia să se desfășoare ascendent și să fie o reușită, în primul rând, din imperative ideologice, în numele unui scop unic, subînțeles pentru cei care considerau că s-au identificat cu doctrina comunistă: „noi avem un scop bine delimitat [...]”, „măsura luată împotriva elementului și-a atins scopul în sensul că acesta a devenit mai izolat și a fost descurajat în a mai scrie aspecte cu caracter tendențios”, „din informațiile obținute după luarea măsurii de avertizare, rezultă că numitul [...] este mai preocupat pentru a se controla asupra celor ce spune, pentru a nu afirma ceea ce nu trebuie”, „din punctul nostru de vedere credem de asemenea că am reușit și vom reuși să cunoaștem mai bine pe toți cei care au preocupări literare”.⁵ În astfel de acțiuni de urmărire, **stilul de comunicare era adaptat normelor disimulării și oportunistului**.

Periculozitatea inventată a celor supravegheați de Securitate constituia miezul comunicărilor scrise pentru șefi. Se știe că limbajul exercită asupra gândurilor o influență

⁴ *Ibidem.*, vol.II, fila 1

⁵ *Ibidem.*, f. 21.

modelatoare, ajungându-se la stereotipii de gândire, la preconcepții, la acceptarea sau refuzul unor valori morale, consecutiv rostirii repetate a unor locuri comune. În limbajul din camerele de anchetă și locurile de încarcerare, formulele de abordare ale executanților ordinilor „forurilor superioare” adresate „vinoșilor” pe bandă rulantă erau devalorizante. Acuzațiile se bazau pe o logică simplificatoare: răul luase chipul declasat al anchetatului, al unui neom, echivalentul unui obiect vorbitor. Stilul de comunicare al șefilor Securității era expresia unei gândiri socioligizante bazate pe o viziune manipulatorie asupra lumii, potrivit căreia trebuiau anihilate acele părți ale umanității potrivnice sau în dezacord cu „instaurarea orânduirii comuniste”. O astfel de gândire sugera și accepta confuzia între starea de obiect dată unui om și omul-obiectiv, acesta fiind la discreția oricărui securist, părtaș al puterii „proclamată de vremurile noi”. Regăsim elementele constitutive ale unui **stil de comunicare acuzator și dezumanizant față de interlocutor**.

Cuvintele selectate în acest sens, din tot ce se relatează și se denunță referitor la oamenii „obiectiv” urmăriți, odată transcrise de lucrătorii Securității pe hârtie, se subînțelegea că rămân o dovadă peremptorie a abnegației lor, nu numai față de șefi, ci și pentru posteritate. Lumea după anchetatori era plină de „elemente dușmănoase regimului” care pot acționa „împotriva statului” sau „împotriva poporului”, toate aceste sintagme fiind încărcate cu semnificația amenințării și subminării ideologiei Partidului Comunist Român. Manifestările bănuite ca fiind malefice sunt etichetate într-un mod maniheist, fără nuanțe: „intențiile dușmănoase”, „materiale cu conținut tendențios”, „scrie epigrame tendențioase”, „se ocupă cu scrisuri de sertar, numai pentru el, care au un conținut tendențios față de măsurile luate de conducerea de partid și de stat”.⁶

Comunicarea motivațiilor deschiderii unui „Dosar de urmărire informativă” ca primă obligație de serviciu căuta să explice declanșarea unei lupte cu caracter militar împotriva unui „obiectiv” demonizat. Astfel, în cazul unui dosar studiat, „Istoricul”, pericolul consta în scrierea unor epigrame, care nu fuseseră citite într-un ceneclu sau în altă parte, în public, dar fuseseră descoperite în corespondența dintre doi prieteni. Unul dintre aceștia era pensionarul C. Calotă, membru în „Cenaclul de literatură satirică și umoristică Tudor Mușatescu din București”, epigramist de ocazie, căruia i se aplicau, de mai mult timp, diferite „tehnici operative” dintre care una era supravegherea corespondenței cu indicativul „S”.

Exagerarea și încărcătura agresivă progresivă, de-a lungul textului, sunt caracteristice **stilului de comunicare incriminator, acuzator** practicat de „organele de urmărire”:

„Suspiciunea inițială, care a stat la baza deschiderii acțiunii a fost aceea că obiectivul este autorul unor epigrame cu conținut denigrator (rezultat din sursa „S”), iar în cadrul cercului literar pe care-l conduce participă mai mulți legionari. Sarcina acțiunii informative a fost aceea de a preveni publicarea în cadrul cercului literar „I. R. Șirianu”, a epigramelor obiectivului sau a altor materiale cu conținut dușmănos, având în vedere participarea mai multor foști legionari la acest cerc, iar în final documentarea activității dușmănoase a elementului și neutralizarea lui”.⁷

Semnalarea stereotipă a prezenței a „mai mulți legionari”, a „mai multor foști legionari” și alăturarea verbului a participa, referitor la aceștia, sugerează deja asocierea în

⁶ *Ibidem.*, f. 4

⁷ *Ibidem.*, f. 6

rău. Ce poate face o mulțime de legionari când participă la ceva? Dacă nu o „rebeliune”, cel puțin un complot anticomunist.

Într-un crescendo al exagerării, al amplificării acțiunilor pe hârtie, specific **stilului incriminator**, campania de depistare a celor cu „atitudini dușmănoase” trebuia deplasată de la Arad la București, pentru a se arăta pericolozitatea extinderii până la nivelul capitalei. Ofițerul comunică interpretarea pe care a învățat s-o facă în legătură cu riscul interpretării unor producții epigramistice de către niște elemente umane din ansamblul ținut sub control.

„De la ultima analiză D.U.I., „Istoricul” a fost analizat de Direcția a I-a București, ocazie cu care s-a evidențiat faptul că din materialele obținute rezultă preocupările elementului precum și legăturile cu persoane din alte localități, cărora le-a destăinuit că a compus epigrame ce pot fi interpretate. De asemenea, analiza efectuată la Direcția a I-a București a scos în evidență faptul că sursele au fost dirijate în mod corespunzător pentru obținerea unor date ce pot fi exploatate în nota informativă”.⁸

Obsesia „interpretării” revine și în acest fragment, ofițerul având generalizarea ca operație dominantă a gândirii sale, din perioada de formare, când, desigur, fusese instruit să vadă peste tot posibili dușmani, iar orice exprimare omenească scrisă sau vorbită să ascundă „tendințe dușmănoase”. Și în acest caz, el nu realizează că un om nu „a compus epigrame ce pot fi interpretate”, pentru că această specie de poezie, prin scurtimea și poanta ei, este atât de directă și clară, încât nu mai are alte înțelesuri. Cu excepția situației când epigrama în sine, ca specie poetică, este bănuțită de „intenții dușmănoase”. Mințile suspicioase nu pot elabora pentru a comunica între ele decât **un stil de comunicare hiperinterpretativ**.

În schimb, „măsurile” pe care ofițerii de securitate le transcriu de pe un raport pe altul, cu prilejul descoperirii unei epigrame într-o scrisoare, dovedesc o altă motivație de deschidere a noi dosare care să le justifice, în continuare, activitatea și anume „relațiile cu străinătatea”.

„Măsura” din „Plan de Măsuri (completare) în acțiunea «Istoricul»” din 12. 06. 1985 este concludentă în acest sens: „Intrarea în posesia scrierilor întocmite de obiectiv, sens în care se va studia posibilitățile în această direcție a surselor „Barbu” și „Timoc” sau infiltrarea informatorului „Popescu” din legătura lt.col. Faur Aurel (sursă semnalată ca fiind în relații de prietenie cu obiectivul), pentru prevenirea unei eventuale trimiteri în străinătate a unor scrieri necorespunzătoare.”⁹

Alcătuirea artificială a frazelor este determinată de intenția de a înfrumuseța realitatea, în așa fel, încât aceasta să se conformeze reușitei scontate, în orice acțiune a organelor de securitate, după cum orice urmărire informativă trebuia să se desfășoare și să fie soluționată din imperative ideologice.

Excesul de zel în executarea sarcinilor face parte din aceeași manieră de scriere a rapoartelor de către angajații Securității. În filele 34-35, din volumul I, figurează descrierea unei urmăriri, plină de detalii. Urmăritorul enumeră toate traseele parcurse de suspect, îi descrie comportamentul ca și cum acesta s-ar simți vinovat, ar trebui să-și ascundă intențiile și să-și piardă urma :

„La ora 10³⁰ vine la Legație și Consulat un individ și pleacă la ora 11⁰⁰ pe str. Bis. Amzei, Cristian Tel. Piața Amzei și intră la cofetăria lui HERESCU VASILE. După 5’ iese de

⁸ *Ibidem.*, f. 6 v.

⁹ *Ibidem.*, f.4.

aici și continuă pe str. Piața Amzei, Mendeleev, V. Kuibîșev, Bdul Magheru, N.Bălcescu, intră la Tutungeria Unitatea No 740, după 10' iese de aici, continuă pe Bdul. N.Bălcescu colț cu Bdul. Republicii, intră la o cofetărie de unde dă un telefon, vorbind cu voce tare. După 5' iese de aici, traversează Bdul. Republicii, continuă pe Bdul. 1848, traversează aproape de Piața 28 martie, merge pe lângă Piața de Flori, traversează Splaiul Independenței și în stația ITB Piața 28 martie se întâlnește cu un individ, cu care dă mâna, și împreună traversează Splaiul Independenței, merge la o tarabă și vor să cumpere niște hrean. Merg ambii în stația de tramvai și când vine tranvaiul 12 se urcă la clasa a II-a și coboară la stația Mărășești, continuă pe jos, pe Calea Șerban Vodă, str. Valentin Prescurea și intră la No.24. De aici iese la ora 13³⁰, individul ce a vizitat pe «Fraga», având în mână un tablou cu o fotografie cu rama bronzată, continuă pe str. Valentin Prescurea, Cal.Șerban Vodă, se opresc în stația ITB Olimpiei, când vine tranvaiu No. 21 se urcă la clasa a II-a și coboară în curbă la Piața de Flori, traversează prin Piața 28 Martie și se opresc din nou în stația ITB Cal. Habovai. De aici se urcă împreună în tranvaiul No.7 cls. a II-a și coboară la stația Cal. 13 septembrie, continuă pe jos, pe Calea 13 septembrie intră la No. 13-15. După 10' ies de aici împreună, individul ce a vizitat pe «Fraga» având asupra lui o servietă de culoare maro plină și merg pe calea 13 septembrie, str. Sabinelor și intră la No.119, casa din stânga, unde s-a stabilit că locuiește. După 10' individul care s-a întâlnit a plecat de la această adresă”.¹⁰

Toată această urmărire în stil polițienesc pentru descoperirea unor posibili conspiratori sau complotiști, de fapt, arată drumurile unui „individ”, care vizitează o persoană aflată deja în urmărirea Securității, având numele conspirativ de „Fraga”. De la acesta pleacă cu un „tablou cu o fotografie” se întâlnește cu o cunoștință și împreună cu acesta merge mai departe, pe diferite străzi, prin București. Dacă ofițerii, care au executat misiunea de urmărire și raportare atât de minuțios executată, ar fi fost întradevăr informați, ar fi aflat că persoana urmărită a intrat la adresele unde locuiau cumnații și sora acestuia.

Din documentele studiate, rezultă o corespondență excesivă, uneori stereotipă, în legătură cu persoane despre care s-au acumulat niște date, dar care prin angrenajul odată declanșat par insuficiente cerându-se mereu completări și reveniri, într-un **stil de comunicare birocratic, excesiv de scrupulos, de acoperire prin detalii a precarității informațiilor**.

Astfel, în trei adrese se cere identificarea și verificarea dacă persoana luată în urmărire corespunde cu fotografia făcută în 12 aprilie 1958, după o vizită la Legația Franceză din București. (07.07.1958, fila 16; 19.04.1958, fila 17; 22.04.1958, fila 19) și în patru adrese luarea măsurii de urmărire a corespondenței, într-un interval de două săptămâni: „rugăm luați măsuri de a pune sub controlul organelor noastre, corespondența primită și expediată de numitul [...]” (10 mai 1967, fila 8; 11 mai 1967, fila 4; 11 mai 1967, fila 7; 24 mai 1967, fila 5).

Printre documentele cercetate am găsit și o adresă, unică în felul ei, în care doi ofițeri cu funcții de conducere la nivelul serviciului raional al Securității din Arad, răspund negativ la ordinul superiorilor din Ministerul Afacerilor Interne al Regiunii Timișoara. În răspunsul lor, raportează că nu s-a îndeplinit “scoaterea” din serviciu, a unuia din “elementele necorespunzătoare”, în motivație remarcându-se o încercare de temperare a excesului de zel:

¹⁰ *Ibidem*, vol. I, ff. 34-35.

„Susnumitul lucrează de foarte mult timp la instituția menționată și nu are manifestări dușmănoase la adresa regimului democrat popular din țara noastră. În urma măsurilor luate, referitor la scoaterea din posturi de răspundere a elementelor necorespunzătoare și reducerea schemei de salariați, la Banca Agricolă și susnumitul a fost propus de a fi scos, însă datorită faptului că are o foarte mare capacitate în această profesie a fost reținut pe mai departe în postul său. Are o atitudine corectă față de colegii săi de muncă. Deși a fost dirijat pe lângă susnumitul, agentul «Popescu Mihai», care lucrează tot la bancă, nu am reușit să stabilim scopul pentru care a vizitat legația franceză din București. De asemeni nu rezultă să aibe rude în Franța sau în alte țări capitaliste. Vom raporta de urmare rezultatele obținute în urma desfășurării muncii informative asupra acestuia”.¹¹ De această dată **stilul de comunicare**, în termenii birocratici uzuali, devine **veridic, adaptat realității**, prin renunțarea la exagerările interpretative, scutind un om de vexațiunile concedierii.

În cele 323 file ale celor două volume ale Dosarului I.2837, semnează diferite acte, note, raporte și referate 37 ofițeri de Securitate, cu grade de la locotenent major la colonel. Trăsăturile lor de personalitate nu pot fi descifrate numai din limbajul stereotip și oficial al documentelor studiate. Mai degrabă, s-ar putea face din toate aceste conținuturi ale actelor redactate un profil psihologic al stilului comun al acestor ofițeri, **stil modelat după șabloanele ideologice specifice** formării cadrelor de Securitate. Conform acestui stil, comunicarea ofițerilor cu și despre „elementul dușmănos” alias „dușmanul de clasă” se baza pe categorizarea simplificatoare a indivizilor „lucrați” în grupul omogen al vinovaților. Periculozitatea cel mai ușor recognoscibilă a individului țintă consta în faptul că acesta refuza atât revizuirea mentalității sale burgheze, cât și a clemenței oferită de Partid, după „spălarea de păcate”. Dușmanii nu vor să înțeleagă rațiunea materialist-dialectică a istoriei, descifrată și dăruită omenirii de corifeii marxist-leninismului. Din această cauză, acești opozanți sunt responsabili pentru rătăcirile lor și trebuie pedepsiți. **Stilul de comunicare** cu indivizii din categoria „dușmanului de clasă” **nu putea fi decât simplificator, omogenizator și de învinovățire**.

Între tovarăși, rolul obligatoriu al ofițerului de Securitate era acela de a fi un membru fidel al clasei muncitoare, chiar și în situația în care ar mai fi păstrat concepții proprii și îndoieli în privința adevărului unic. Ofițerul era și „brațul înarmat” al Partidului care l-a „luminat” și care i-a „dat totul” - salariu, putere, prestigiu și dreptul de a se răzbuna pe cei ce l-au frustrat de-a lungul vieții. Învinovății și-au pierdut puterea de a mai riposta. Recunoscător, ofițerul de Securitate era vigilent și gata să acționeze pentru desemnarea, izolarea și luarea tuturor măsurilor împotriva „reacționarilor”. **Stilul de comunicare al ofițerului de Securitate** și recunoscător față de Partidul atotputernic corespundea stilului unui **privilegiat al Puterii**.

¹¹ *Ibidem.*, f. 4.

Limbajul formal al angajamentelor față de reprezentanții, organele de represiune

Un stil formal de comunicare cu „organele de Securitate”, rămas în înscrisuri, l-am putut pune în evidență în cartea lui Ioan Opriș, *Cercuri culturale disidente*, apărută la Editura Univers Enciclopedic, în 2001. La punerea în libertate, foștii deținuți politic trebuiau să semneze un angajament „Nu am voie să divulg nimănui nimic din cele văzute și auzite de mine în legătură cu locurile de detenție pe unde am trecut și nici despre persoanele încarcerate. De asemenea, nu voi comunica nimic scris și nici verbal rudelor sau altor persoane despre deținuții rămași în penitenciar”.¹²

Stilurile recrutării informatorilor și modurile lor de comunicare cu Securitatea

Normele de recrutare a informatorilor includeau obținerea de informații cu ajutorul celor din rețeaua de ofițeri și colaboratori ai Securității. Conținutul informațiilor cerute se raporta la trecutul celui care urma să fie recrutat, la preocupările și interesele acestuia. Spre final se argumenta dacă i se putea încredința misiunea de informator și procedura racolării. Textele propunerilor de recrutare erau redactate în limbajul stereotip de garantare a succesului în numele unei ideologii infailibile și a justiției acțiunii de includere în rețeaua de informatori. Persoanei vizate i se atribuia „pe hârtie” o transformare „pozitivă”. În rapoarte, îi erau descrise fidelitatea față de sistem, patriotismul și atitudinea de renegare a celor cu atitudini ostile față de regim, chiar dacă îi erau rude sau prieteni. Se specifica, în mod expres, dacă persoana poate „corespunde scopului” din punct de vedere intelectual și fizic. În situația când se refuza recrutarea în rețea, se poate observa cum în documente sunt reluați termenii negativi în descrierea acțiunilor celui față de care Securitatea înregistrase un eșec neașteptat. De vină era numai atitudinea acestuia, nedemnă de încrederea acordată, „un dușman”, gata oricând să-și trădeze patria și poporul.

Fragmentele dintr-un raport „privind efectuarea cunoașterii personale a numitului A.I.” sunt un exemplu al unei astfel de tentative de recrutare.

„Din materialele de verificare obținute în procesul de verificare rezultă că numitul A. I., nu este un element legionar îndoctrinat, fanatic, dimpotrivă apreciind favorabil politica internă și externă a statului nostru. Informatorul «Gicu» îl semnalează de asemenea cu preocupări de cunoaștere a trecutului istoric al patriei, fiind interesat îndeosebi de cunoașterea istoriei Ardealului, fiind un element bine pregătit intelectual și cultural. De asemenea rezultă că are în Arad multe cunoștințe îndeosebi din rândul intelectualilor. Pentru completarea datelor și informațiilor obținute în procesul de studiere s-a trecut la efectuarea cunoașterii personale a acestui candidat. Având în vedere atitudinea și comportarea acestei persoane, s-a hotărât contactarea sa la sediul inspectoratului sens în care i s-a făcut o invitație. Cu prilejul acestei contactări s-au stabilit următoarele date suplimentare despre candidat. În cadrul preocupărilor sale actuale de cunoaștere a istoriei Ardealului, îndeosebi a vieții unor personalități din secolul trecut din Ardeal, a luat inițiativa de înființare pe lângă clubul pensionarilor din Arad a unui cerc de istorie națională. În acest sens a discutat cu conducere C.A.R.P. Arad, care a stabilit și obținut cel puțin afirmativ, fapt încă neverificat, aprobarea organelor județene P.C.R pentru înființarea și funcționarea acestui cerc. În cursul acestei luni urmează a avea loc ședința de constituire a cercului în cauză la care până la data discutării și-

¹² Ioan Opriș, *Cercuri culturale disidente*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001, p. 48.

au anunțat participarea cca. 15 persoane, intelectuali, pensionari. Tot legat de preocupările sale, candidatul ne-a relatat că a solicitat aprobarea Consiliului județean al educației socialiste pentru consultarea fondului special al Bibliotecii județene (afirmativ fondul de publicații din secolul trecut), dar nu a primit această aprobare... Din discuțiile purtate rezultă că este o fire foarte sociabilă, comunicativă, cu posibilități de a crea noi cunoștințe și legături. S-a constatat de asemenea că nu suferă de infirmități fizice, este o persoană bine pregătită intelectual care corespunde scopului pe care ni l-am propus.”¹³

În al doilea raport cu propuneri „de recrutare în calitate de informator” din 30.07.1975, se repetă structura raportului anterior și datele acestuia, adăugându-se „din folosirea surselor S” faptul că „are un număr ridicat de cunoștințe îndeosebi în rândul intelectualilor atât din Arad cât și din București.”¹⁴ Este reamintită preocuparea lui A.I. de „a avea acces la fondul special al Bibliotecii județene, dar nu a reușit să obțină până în prezent această aprobare”.¹⁵ Se sugerează că această aprobare poate fi dată în funcție de acceptarea recrutării. Se adaugă explicit fața de raportul precedent că „recrutarea urmează a fi făcută pe baza sentimentelor patriotice ale candidatului”.¹⁶

Se prevede și situația în care colaborarea ar putea fi refuzată și se propune un scenariu pentru o astfel de conjunctură: „În situația că totuși nu va accepta colaborarea în mod organizat cu organele de securitate în cadrul discuțiilor i se va lăsa candidatului impresia că ne-a interesat relațiile sale cu (numele persoanei cenzurat) și obținerea unor date despre fiul acestuia care a rămas în Austria. Aceasta având în vedere că susnumitul cunoaște și ne-a relatat deja despre acest aspect unele probleme precum și faptul că (numele persoanei cenzurat) și-a exprimat intenția de a pleca în vizită la fiul său.”¹⁷

La sfârșitul raportului din 30.07.1975 cu propuneri de recrutare în calitate de informator, un material de trei pagini dactilografiate, este adăugat cu un scris de mână și datat 5.11.75: „S-a încercat recrutarea sa de către Lt.Col. Faur și Lt. Maj. Vasile, dar a refuzat spunând că el nu face ceva împotriva conștiinței sale, el nu-și trădează colegii spunând fleacuri și nimicuri, dar dacă ar afla că cineva ar pune la cale ceva împotriva regimului l-ar denunța.”¹⁸

Neacceptarea colaborării este reluată într-o sinteză din 16.05.1976, aproximativ cu aceleași cuvinte care au fost adăugate la raportul anterior, pe care le citez, chiar dacă se repetă, pentru a arăta cum era receptată și acceptată de Securitate o atitudine de refuz, stilul de comunicare fiind adecvat. O frază cu multe subordonate, care reproduce niște convingeri destul de fidel și demonstrează, într-un mod oficial, cum procedura de recrutare a trecut prin etapele obligatorii, închizând simbolic un cerc, lăsând pe mai departe să funcționeze spirala urmăririi informative. „În cursul anului 1975, A. I. a fost luat în studiu pentru recrutare, însă, în final, acesta nu a acceptat, spunând că el nu face ceva împotriva conștiinței sale, să-și trădeze colegii pentru fleacuri și nimicuri, dar dacă află că cineva ar săvârși fapte care să lovească în regimul actual, el l-ar denunța.”¹⁹ Se înțelege din acest paragraf că asumarea

¹³ *Ibidem.*, f. 24.

¹⁴ *Ibidem.*, f. 22.

¹⁵ *Ibidem.*, f. 22

¹⁶ *Ibidem.*, f. 23.

¹⁷ *Ibidem.*, f. 23.

¹⁸ *Ibidem.*, f. 23.

¹⁹ *Ibidem.*, f. 20.

refuzului colaborării cu Securitatea era posibilă, constituindu-se într-un stil, **stilul refuznicului**, termen neoficial încă în limba română, preluat din limbajul internațional al contestatarilor.

Limbajul conspirativ cu informatorii

Stilul de comunicare acceptat și impus de Securitate **informatorilor** era **un stil paranoid**, fără să aparțină totuși bolnavilor astfel diagnosticați. Stilul paranoid trebuia să corespundă criteriilor unei suspiciuni și urmăriri ideale. Numai prin intrarea în rolul suspiciosului și interpretativului extrem, informatorul era agreat și gratificat.

În Dosarul I.2837/2, cel mai activ a fost informatorul „Barbu”, care cu toată conspirativitatea caracteristică ofițerilor în redactarea actelor, într-o notă de analiză figurează cu numele lui adevărat: „Pentru a avea sub control informativ ceea ce se prezintă în cadrul acestui cerc literar a fost recrutat informatorul «Barbu» cu numele real Bortoș Petru”.²⁰ Fiind și scriitor, cu volume publicate, el scrie informările cele mai consistente, și cele mai apreciate de organele de Securitate. Este cel mai des citat în rapoartele și sintezele ofițerilor și în același timp și în planurile de măsuri pentru a primi noi sarcini. „La alegerile comitetului din 1983, sursa „Barbu” a afirmat despre A.: „este nevoie să-l aducă în comitet ca vicepreședinte pe (numele persoanei cenzurat), deoarece este membru de partid și în felul acesta trebuie să acopere activitatea noastră.”²¹ Tot informatorul „Barbu” este cel care sustrage materiale din cadrul Cercului pentru uzul Securității: „Prin sursa «Barbu» a fost obținut materialul, pe care intenționează să-l publice acest cerc literar.”²²

În raportul informativ al Maiorului Fratu Ioan, despre „întâlnirea cu inf. BARBU”, se observă cum acesta îi destăinuie ofițerului îndoielile sale: „Totuși din discuțiile purtate cu A. a observat că acesta parcă mai mult ca înainte este atent la ceea ce vorbește, parcă fiindu-i frică să nu spună ceva care să fie interpretat ca dușmănos.”²³

Se observă în informările scrise în primăvara anului 1987, reflectarea atât a nemulțumirii oamenilor care urmau să fie denunțați Securității cât și tensiunea psihologică a ofițerilor care citeau notele informatorilor. Într-o notă, în legătură cu „stabilirea prin decret a cotelor de energie electrică și gaze naturale pe perioada lunilor februarie și martie 1987”, se afirmă: „[...]populația, implicit membrii de partid critică măsura luată susținând în public, pe stradă și la cozi că este spre dezavantajul întregului popor. Se susține că măsura s-a declanșat în momentele cele mai critice, în toiuil unei ierni crâncene, cum n-a mai fost demult și în circumstanțe nespuse de grele, când privirea de alimente a adus deja populația de la sat și de la oraș în starea de neajunsuri, nemulțumire. Se speră totuși că în primăvară și vară lucrurile se vor îndrepta, că plătindu-se datoriile, țara se va trezi la o viață normală, lipsită de neajunsuri.”²⁴ Cu un scris grăbit, aproape indescifrabil, un locotenent colonel care semnează cu litera „F”, adaugă la sfârșitul notei informative, într-un **stil cazon**: „Avem nevoie de informații despre fiecare! Nu solicitați la rețea generalități ce spune «populația»! Care sunt

²⁰ *Ibidem.*, f. 9.

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*, f. 6.

²³ *Ibidem.*, f. 42.

²⁴ *Ibidem.*, f. 47.

aceștia!”.²⁵ Ultima propoziție este interogativă, dar în mintea celui care a scris-o suna, de fapt, ca un ordin și în loc de semnul întrebării a pus semnul exclamării.

Din conținutul notelor se distinge nu numai concepția voit „sănătoasă”, pe care unii informatori vor s-o pună în evidență atunci când colaborează cu Securitatea și se aliniază ideologiei Partidului, ci și o malițiozitate exprimată în legătură cu frustrări mai vechi. Astfel, pentru o informatoare cu numele conspirativ de „Viorica” sunt dubioase din punct de vedere politic persoanele care nu aparțin clasei muncitoare: „Am participat la câteva programe culturale ale cercului cultural «Ioan Russu Șirianu» dintre care 3 dedicate Zilei internaționale a femeii, în 3 ani consecutiv și la fiecare manifestare a conferențiat DELIA OLARIU, fostă profesoară de limba franceză, pe teme de activitate literară sau politică a femeii de la noi. Interesant că niciodată (în cele 3 conferințe) n-a vorbit și despre femei din popor, țărănci, muncitoare, învățătoare, ci doar de cele din elita societății (anul acesta, 1986, a vorbit de MATILDA CUGLER PONI și de VERONICA MICLE).”²⁶ În nota scrisă în numele oamenilor din popor se distinge **stilul de comunicare comun unor informatori malițioși, frustrați**, care-și proiectează neîmplinirile și nemulțumirile asupra persoanelor „turnate” de ei.

Dublul limbaj reflectat în comunicarea celor urmăriți de securitate, preluat de la informatori și transcris în notele informative redactate de ofițerii de Securitate

Din Dosarul I. 050543, vol. 1, sunt de reținut câteva scene și dialoguri, pentru a căror prezentare s-ar putea recurge la o demonstrație prin reducere la absurd. Astfel, dacă în ziua de 20 februarie 1964, la Târgu-Mureș, nu s-ar fi convocat o ședință cu intelectualii, nu s-ar fi bifat punctul respectiv la capitolul de muncă ideologică, iar Regionala Partidului Muncitoresc Român nu și-ar fi completat sinteza cu notele informatorilor cu dublu limbaj și dublă misiune. Prima misiune, aceea de-a părea sinceri cu oamenii muncii dedicați cauzei, și a doua, de a-i spiona și raporta copios, din tot sufletul. Cuvintele sincer și suflet le regăsim în nota agentului într-o altă accepțiune semantică, însă la fel de falsă, dar de data aceasta în fragmentul de discurs atribuit profesorului Miskolczy de la Institutul de Medicină. Așa cum a rămas consemnat în informarea depusă în mâna maiorului la loc de taină, în Casa Steaua, la 11 martie 1964. În discuția cu vicleanul interlocutor, profesorul pune alături două concepții, cea oficială și cea personală, dar le face să decurgă una din cealaltă, așa cum impuneau normele nescrise ale dublului limbaj. Ipocrizia fiind obligatorie, relația cu un posibil informator includea, desigur, și ritualul de tatonare pentru așa-zisa captare a încrederii, un adevărat joc de-a v-ați ascunselea.

În miezul comentariilor sale, Miskolczy aduce laude umanismului și sincerității, după cum știm, programatic lansate de Conducerea Superioară de Partid, cum se numea atunci grupul care deținea puterea, în condițiile pregătirii ideologice a Declarației de independență din aprilie 1964.

Pentru a întări aparența de coeziune în jurul interesului de moment al Partidului de a renunța la „cuvântările pompoase și fără conținut”, de care „oamenilor le este groază”, Miskolczy îi citează ca fiind în consens cu el pe doi dintre cei mai proeminenți și acceptați

²⁵ *Ibidem.*

²⁶ *Ibidem.*, f. 57.

lideri ai maghiarimii transilvănene, scriitorul Sütö András și actorul Kovács György. După acest exercițiu retoric, ca o confirmare a bunei sale credințe, profesorul și-i alătură pe savanții români prieteni în numele științei internaționale, afirmând: „Cu ei [savanții români prieteni n.a.] nici nu am avut niciodată vreun bucluc”. Toate aceste aprecieri argumentează, de fapt, nemulțumirea vorbitorului față de „politicienii și funcționarii... făcuți dintr-un alt aluat”, deoarece „cu ei câteodată nu se potrivește vorba”. Aducerea în discuție, pe ocolite, a adevărului că statul în care trăiește nu este bine condus, nici nu-l mai poate incrimina pe nemulțumit, în situația în care îl cheamă ca martor pe primul filosof grec căruia i se datorează definirea unei societăți egalitare: „Nu degeaba visa cândva Platon ca statul să fie condus de savanți și artiști”.²⁷ Profesorul îi asimilase pe savanți și artiști clasei conducătorilor, compusă, după Platon, din arhonți sau magistrați, filosofi sau înțelepți. Conducerea statului ideal al lui Platon trebuia încredințată unui filosof, singurul capabil să recunoască ce este cu adevărat bun pentru semenii săi și implicit pentru societate. Se înțelege de la sine că profesorul îi consideră pe savanți ca fiind înțelepții timpului său, egali filosofilor din timpurile antice.

Desigur, cu intenția de a atenua din cerbicia spuselor sale, Miskolczy a adăugat: „Deși aceasta este o utopie, nu se știe dacă nu conține un adevăr oarecare. Să lăsăm însă aceste visuri naive, esențialul este ca omul să poată face ceva pentru semenii săi, nu-i așa?”²⁸

Limbajul trasării „sarcinilor”, echivalentul stilului cazon de a da ordine precise, în așa fel încât să fie executate întocmai

Într-o notă din dosarul I. 85137/3, ofițerul Makkai Ernest, „specialist I”, impune o serie de măsuri, numite în limbajul instituției „sarcini”, dintre care cel puțin una ar fi putut să pună în pericol libertatea doctorului devenit obiectiv, deoarece în vederea realizării acțiunii proiectate se impunea:

„Stabilirea și documentarea actelor ilicite, corupte și abuzive comise de obiectivul „CRISAN” în timpul exercitării funcției sale de medic primar la Clinica psihiatrie din Tg.-Mureș, în scopul sustragerii unor persoane de la îndeplinirea obligațiilor lor față de stat, folosind aceste probe în demascarea sa ca element decăzut și corupt. [...]Recrutarea unei surse informative de la locul de muncă a obiectivului „CRISAN”, capabilă să ne semnalizeze aspectele ilicite și corupte din partea acestuia.”²⁹

Limbajul rapoartelor cu sfârșit fericit sau final în stilul *happy end*

Propunerea de închidere a dosarului de urmărire informativă „Crișan” se bazează pe o trecere în revistă a informațiilor strânse și o nouă interpretare dată comportamentului doctorului C. C. Astfel, relațiile sale cu diverși diplomați nu mai sunt considerate ca fiind subversive și ostile, ci doar simple tratative în vederea obținerii unor acorduri în legătură cu emigrarea sa și a familiei: „s-a clarificat faptul că, legăturile lui cu diplomații «lotreni», au vizat în principal obținerea în timp mai scurt a acordului autorităților «lotrene»³⁰ de a se stabili în străinătate”. De asemenea, în portretul de adio al Securității, are loc o îndulcire a

²⁷ A.C.N.S.A.S, dosar I. 050543, vol. 1, f. 144

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ A.C.N.S.A.S, dosar I. 85137/3. ff. 16v-17

³⁰ Lotru, lotrean, lotreni erau numele conspirative folosite într-o încercare de persiflare a numelui Ungariei și a locuitorilor acesteia.

asperităților caracteriale, disfuncționale într-o societate socialistă, îngroșate vizibil în portretele anterioare, în așa fel încât acest ultim portret să corespundă canonului realismului socialist. În sfârșit, doctorul C. devine un cârtitor al capitalismului mascat din țara de adopțiune și un simpatizant *à rebours* al R.S.R. cu „o atitudine corectă față de realitățile din țara noastră”, chiar și la nivelul relațiilor interetnice: „Obiectivul este de părere că raporturile dintre medicii români și maghiari, din Târgu-Mureș, sunt mult mai bune decât între medicii de aceeași naționalitate din «Lotru»”.

Nr. 009052 din 25.01.1988

RAPORT

Cu propunere de închidere a D.U.I „CRISAN”.

La data de 01.09.1981 s-a deschis dosar de urmărire informativă asupra lui C.C.-J., născut la [...], medic psihiatru, fost conferențiar universitar la [...] Tg.-Mureș, cu ultimul domiciliu în [...], emigrat în „Lotru” în anul 1983.

Despre „CRISAN” s-au obținut informații de primă sesizare din care rezultă că, întreține relații cu persoane cunoscute cu preocupări ostile statului nostru și legături cu diplomați de la filiala „Lotru” din București.

În lucrarea informativă a obiectivului au fost folosite sursele : „MOLDOVAN”, „MONICA” și „HAGIU”, precum și mijloacele speciale „Teofil” și „Sanda”, stabilindu-se următoarele aspecte de interes operativ:

Înainte de emigrare în „Lotru”, a întreținut relații apropiate cu „SORESCU”, cu care în mod frecvent s-au vizitat la domiciliu, devenind un confident al acestuia. Prin intermediul lui „SORESCU” a stabilit legături cu diplomații „ROSU” și „COMSA”, cunoscuți cu preocupări de culegere de date despre țara noastră. Cu „COMSA” s-a întâlnit de mai multe ori la locuința sa unde au purtat discuții tendențioase cu privire la situația social-politică din România, iar după ce a depus cerere de emigrare a solicitat sprijinul diplomaților respectivi, pentru obținerea avizului favorabil din partea autorităților „lotrene”

În 1981, cu ocazia unei călătorii în „Lotru” a intrat în contact cu unele persoane dizidente, cu poziție ostilă statului nostru, printre care C. S. – poet, K. F. – regizor de film, care s-au interesat despre situația naționalității conlocuitoare maghiare, P. B. – medic, profesor universitar care a fost de mai multe ori în România, pentru a fotografia monumentele istorice cu semnificație maghiară.

Dintre legăturile lui „CRISAN” din perioada când a fost în țară menționăm pe : „CĂLĂTORUL”, „ZAHARIA” și „KINDA” lucrate activ, K. E. – jurist, SZ I. – economist, K. P.-medic, toți din Târgu-Mureș, B. A. – redactor din Cluj-Napoca, V. A. – scriitor emigrat în „Lotru” și alții care l-au vizitat la domiciliu, în mediul cărora s-a angrenat în discuții dușmănoase, pe fond naționalist, ori au comentat în mod tendențios diferite probleme social economice din țară. În toamna anului 1983 a emigrat în „Lotru” împreună cu familia și s-a stabilit în localitatea N. unde lucrează la un spital ca șef de secție. Începând din 1984, a fost de mai multe ori în Tg.-Mureș, ultima dată în august 1987, ocazii cu care l-a vizitat și pe „SEVER”.

Din date certe obținute rezultă că, în discuțiile purtate cu diferite persoane, atât „CRISAN” cât și soția lui, au adoptat o atitudine corectă față de realitățile din țara noastră, au prezentat în mod obiectiv, uneori critic, situația din „Lotru” și condițiile lor de trai. Deși în general sunt mulțumiți de situația materială și condițiile de muncă, ei vorbesc cu antipatie despre unele aspecte din „Lotru”. Astfel au relatat că, viața este foarte scumpă, iar corupția în floare, există o categorie de oameni care trebuie să muncească din greu, pentru asigurarea modestă a traiului, iar la polul opus – milionarii – care nu se știe de unde și cum s-au îmbogățit. Alcoolismul și sinuciderile ating procente incredibile în toate categoriile sociale.

Obiectivul este de părere că raporturile dintre medicii români și maghiari din Târgu-Mureș, sunt mult mai bune decât între medicii de aceeași naționalitate din „Lotru”.

Cu ocazia vizitelor efectuate în Târgu-Mureș nu rezultă să fi contactat alte persoane din fostul său cerc de relații în afară de „SORESCU”, pe care l-a căutat de ficare dată la domiciliu și „KINDA” și nici faptul să fi desfășurat vreo activitate ostilă.

La controlul de frontieră nu s-au găsit asupra sa materiale de interes.

În concluzie, în cadrul urmăririi informative a lui C C-J, s-a stabilit că, înainte de emigrare în mediul relațiilor sale s-a angrenat la comentarii și manifestări ostile naționaliste și s-a clarificat faptul că, legăturile lui cu diplomații „lotreni”, au vizat în principal obținerea în timp mai scurt a acordului autorităților „lotrene”, de a se stabili în străinătate.

După plecarea din țară, nu a fost semnalat cu preocupări care să lezeze interesele statului nostru, iar cu ocazia vizitelor pe care le face în România, adoptă o atitudine corectă.

Față de cele de mai sus, propunem închiderea D.U.I. „CRISAN”.³¹

Stilul de comunicare persiflativ ca formă de luare în derâdere a unora din obiectivele luate în urmărire

Astfel, s-a procedat în cazul alegerii unor apelative, precum *Lotru*, *lotrean*, *lotreni* drept nume conspirative ale Ungariei și ale locuitorilor acesteia. Substantivul de *lotru*, într-un limbaj învechit era folosit pentru a desemna un hoț sau un pungaș, fiind în același timp și numele unui râu. Lotrean s-ar putea numi o persoană care locuiește în regiunea râului Lotru, cu toate că nu este în uzul limbii române acest nume pentru locuitorii din preajma râului cu pricina. De aici, presupusa confuzie și hazul, pe un ton depreciativ, pe care au contat că-l vor produce ofițerii, când au avut inspirația alegerii acestor nume conspirative. O altă notă este predata într-o casă conspirativă cu numele lui *Iupiter*, demonstrând încercarea ofițerilor de a-și înnobila, la modul ironic, tranzacțiile; lăcașurile întâlnirilor fiind numite în derâdere față de cultura burgheză și simbolurile ei formativ-educaționale, precum *Legendele Olimpului*. Atunci, într-un fel subtil, ar rezulta că ei, zeii, se coboară la nivelul unor muritori intriganți, informatorii, să-i învețe lecția, așa cum o cer „tovarășii”.

Oamenilor necontactați de Securitate, aflați de-a lungul vieții doar în așteptarea unei posibile abordări de către aceasta, le rămânea deschisă comentarea posibilității de control din partea Securității, într-un limbaj mai mult sau mai puțin esopic. Fragmente ale unor astfel de comentarii se întorceau în conținutul unor note informative și reflectau așa zisa „stare de spirit a populației”.

³¹ *Ibidem*, ff. 3-4

Securitatea ca instituție nu se adresa direct publicului și nu avea apariții publice. „Chemările” pentru declarații sau intimidare, „reținerile la sediu”, interogatoriile erau echivalente ale unor mesaje transmise populației în general, și nu numai indivizilor „convocați”, „prelucrați”, în funcție de scopuri voit tănuite. Înseși zvonurile despre „înăsprirea regimului”, în urma creșterii frecvenței acestor acțiuni ale Securității, puteau fi interpretate ca un mesaj de nemulțumire din partea puternicilor zilei și de avertizare în privința reluării represiunii din anii □50, în variante perfectibile, aduse la zi. Din astfel de mesaje criptice rezultă că Securitatea nu ordona deschis, ci sugera permanent „supunerea față de regim”. Din modul în care fideli ei colaboratori și angajați au comunicat cu populația se definește aspectul nu numai tainic, ci mai degrabă ocult, pe care i l-au atribuit cetățenii României, în marea lor majoritate. Poliția politică a sistemului comunist românesc era de neatins. Împotriva acesteia nu se citează revolte, de la înființare până la prezumtivul ei deces, din 1989.

Comunicarea Securității cu populația a fost intermediată de mesaje subliminale, supraliminale (tortura fizică și psihică) și limbaje aluziv-amenințătoare în discuțiile directe cu persoanele anchetate sau contactate. Relatările ulterioare ale acestora făceau parte dintr-o strategie specifică. Metodologia aplicată se conforma imperativelor clicii de la putere, interesele puternicilor zilei substituindu-se celor ale partidului clasei muncitoare a cărei politică pretindeau că o urmează și o înfăptuiesc.

Evenimentele surprinse în rapoarte și note informative au fost și ele parte dintr-o lume comunistă, coruptă de practici și limbaje, intenționat măsluitoare a adevărului; adevărul acesta, așa cum reiese din documente, este redat mai crud decât dacă ar fi fost povestit și repovestit prin simpla inversare a răstălmăcirii.

Diferențele dintre trecut și prezent referitoare la stilurile de comunicare ale Securității stau la baza unui nou stil de comunicare. Înțelegerea diferenței dintre stilul de comunicare al celor din interiorul Securității față de stilurile celor neutri în relația cu Securitatea ar constitui primul pas pentru înțelegerea stilului de comunicare al celor care disimulează în prezent legăturile lor anterioare de colaborare și afiliere ideologică față de Securitate.